

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

ECOFIN

Zvyšování dostupnosti finančních služeb

Autor: Petr Hanzlík
Imprimatur: Martin Mezenský, Barbora Ohnoutková
Jazyková úprava: Jakub Kopřiva, Vojtěch Vrabec, Judita Zelbová
Grafická úprava: Jan Hlaváček

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXI. ročníku Pražského studentského summitu.
© AMO 2015

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz
IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

1 Úvod

Pro většinu obyvatel České republiky, stejně jako řady dalších zemí, především Evropy a Severní Ameriky, je dnes již samozřejmostí, že mají svůj běžný účet v bance a k němu platební kartu, případně jiný prostředek, s jehož pomocí mohou platit bezhotovostně penězi, které mají na svém účtu. Stejně tak mohou využívat i poměrně širokou škálu dalších služeb, které banky běžně poskytují. Přesto existují stále části světa, kde tyto finanční služby žádnou samozřejmostí nejsou. Podle údajů Světové banky přibližně dvě miliardy lidí, tedy čtvrtina světové populace, nemají přístup k bankovním službám.¹ Tento stav je mimo jiné jednou z překážek hospodářského rozvoje a potírání chudoby, a proto se Skupina Světové banky (WBG)² jako jedna z hlavních institucí poskytujících rozvojovou pomoc snaží situaci zlepšovat. Tato problematika má navíc i řadu dalších aspektů nejen ekonomických, ale i sociálních, z nichž si zaslouží pozornost zejména otázka rovnosti pohlaví v přístupu k finančním službám. Cílem tohoto podkladového materiálu tedy bude seznámit delegáty Hospodářského a finančního výboru Valného shromáždění OSN se základními souvislostmi této problematiky.

2 Význam a úloha finančního systému

V ekonomice existuje nerovnoměrné rozdělení peněžních prostředků, či obecněji všech vzácných zdrojů (dále jen „prostředky“ nebo „fondy“). Některé subjekty (dále je budeme nazývat „přebytkové subjekty“) mají přebytečné prostředky (většinou domácnosti své úspory), které potřebují uložit na pozdější použití a zabezpečit je proti ztrátě hodnoty, například v důsledku inflace³ (dále jen „úspory“).

Naopak řada jiných subjektů v ekonomice potřebuje získávat prostředky, kterých se jim nedostává (dále jen „deficitní subjekty“). Firmy potřebují financovat svůj rozvoj, domácnosti pořízení bydlení či automobilu (dále budeme souhrnně hovořit o „investicích“). Právě zavedené pojmy úspor a investic, respektive přebytkových a deficitních subjektů jsou poměrně důležité pro pochopení úlohy finančních institucí v rámci ekonomiky. Je třeba též poznamenat, že podle makroekonomické teorie se v ekonomice jako celku objem úspor rovná objemu investic.⁴

---

¹ HUDEMA, Marek. Čtvrtina světa čeká na své bankovní konto. *Hospodářské noviny*. 2015, roč. LIX, č. 075, s. 18.

² Skupina světové banky je jednou z organizací založených brettonwoodskou smlouvou na konci druhé světové války (spolu s Mezinárodním měnovým fondem). Skládá se z několika institucí, z nichž mezi nejvýznamnější patří Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD), Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA) a Mezinárodní finanční korporace (IFC). Více je možné zjistit na <http://www.worldbank.org/>.

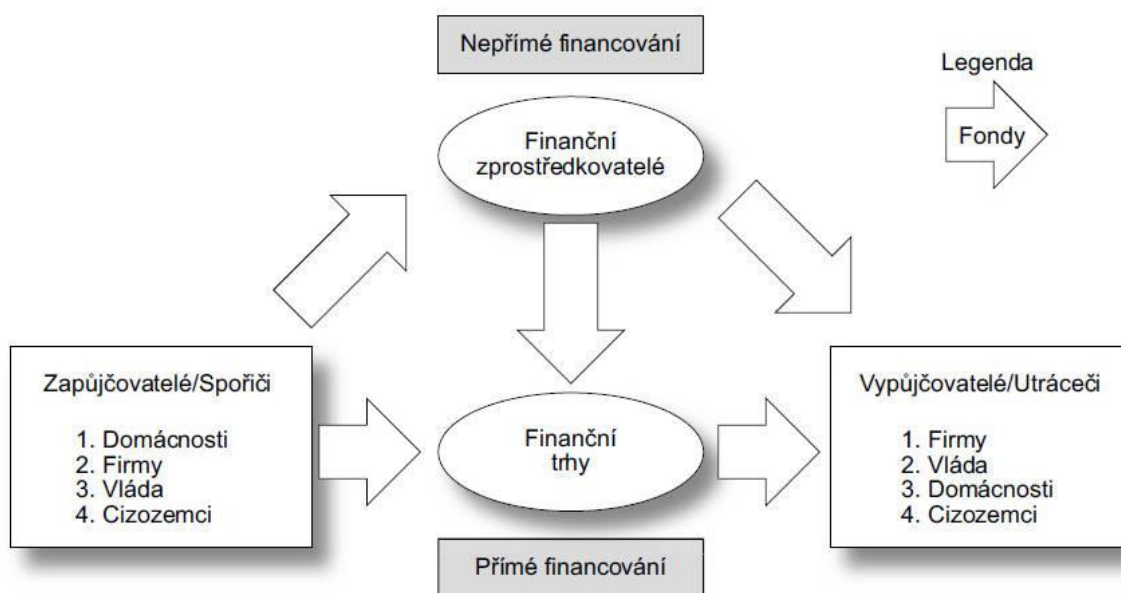
³ Inflace znamená všeobecný růst cenové hladiny. Statistci ji měří pomocí cenových indexů.

⁴ Pro podrobnější seznámení se základy makroekonomické teorie lze čtenáři doporučit například učebnici *Zásady ekonomie* od N. Gregoryho Mankiwa, především kapitoly 22 - 25.

Právě finanční systém plní v ekonomice úlohu převádět prostředky od přebytkových subjektů k deficitním. Lze jej rozdělit na dvě hlavní kategorie; jednou z nich jsou finanční trhy a druhou finanční zprostředkovatelé.⁵ Ovšem je též nutno poznamenat, že definice jednotlivých pojmů se mohou mírně lišit, v principu však vždy jde především o rozdíl mezi přímým a nepřímým (zprostředkovaným) přístupem k financování. Jiná definice například uvádí: „*Finanční trhy jsou trhy, na kterých dochází k transferu disponibilních fondů od přebytkových jednotek k deficitním jednotkám, přičemž tyto dvě skupiny se prolínají (...) V této souvislosti je třeba rozlišovat přímé financování (bez finančních zprostředkovatelů) a nepřímé financování (za pomoci finančních zprostředkovatelů). Fungující finanční trhy tvoří neodmyslitelnou součást každé ekonomiky a jejich efektivní fungování je klíčovým faktorem hospodářského růstu. Naopak špatně fungující trhy mohou ekonomiku výrazně oslabit (...) Finanční trhy přímo ovlivňují bohatství jednotlivců, chování firem a spotřebitelů, a přispívají též k cykličnosti ekonomiky.*“⁶(Princip fungování finančních trhů znázorňuje obrázek. 1.)

Obrázek 1. Princip fungování finančních trhů⁷

Finanční trhy lze dělit podle několika hledisek. Podle typu obchodovaných finančních instrumentů⁸ na dluhové a akciové, podle délky splatnosti instrumentu na peněžní (splatnost

⁵ MANKIW, Gregory. *Zásady ekonomie*. 1.vyd. Grada, Praha 2000. s. 526.

⁶ ČERNOHORSKÝ, Jan, TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. s. 136.

⁷ MEJSTŘÍK, Michal, PEČENÁ, Magda, TEPLÝ, Petr. *Základní principy bankovníctví: Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008, s. 34.

⁸ Tedy různých druhů cenných papírů, které lze zjednodušeně dělit na dluhové neboli dluhopisy představující věřitelský vztah držitele k subjektu, která je vydal, a akcie představující vlastnické podíly v obchodovaných společnostech.

do 1 roku) a kapitálové (splatnost delší než 1 rok), podle organizace trhu⁹ na burzovní (např. Burza cenných papírů Praha, New York Stock Exchange) a mimoburzovní (např. RM-Systém v ČR, NASDAQ v USA) nebo třeba podle rozvinutosti trhů na vyzrálé (s úplnými kontrakty, např. USA, Německo) nebo rozvíjející se (neúplné kontrakty, nízká likvidita a efektivnost¹⁰, příkladem země BRIC).¹¹

2.1 Finanční zprostředkovatelé

Jelikož pravidla obchodování na finančních trzích jsou zpravidla poměrně komplikovaná a účastník obchodování často musí mít na počátku určitý minimální objem prostředků, existují v rámci finančního systému také finanční zprostředkovatelé, kteří umožňují jeho využívání širšímu okruhu klientů jak z řad domácností, tak firem. Mezi tyto zprostředkovatele patří především banky, pojišťovny, různé typy podílových fondů včetně penzijních fondů a různé další specifické typy finančních institucí. Lze je rozřídít do čtyř základních kategorií:¹²

- 1) *depozitní instituce* (komerční banky, stavební spořitelny, družstevní záložny),
- 2) *smluvně spořicí instituce* (penzijní fondy, pojišťovny),
- 3) *investiční zprostředkovatelé* (finanční společnosti, podílové fondy, fondy peněžního trhu),
- 4) *ostatní finanční instituce* (hypoteční banky, leasingové společnosti, faktoringové společnosti).

Hlavní rozdíly mezi nimi spočívají ve způsobu, jakým jednotlivé typy institucí získávají prostředky od subjektů s přebytečnými prostředky a jakým je dále poskytují subjektům, které jich mají momentální nedostatek. Lépe lze tuto skutečnost popsat pomocí hlavních položek rozvahy, tedy jednoho ze základních účetních dokumentů, který tak jako každá jiná firma i banky periodicky vykazují. V ní na jedné straně figurují aktiva, která lze zjednodušeně charakterizovat jako něco, co bude v budoucnu přinášet společnosti nějaký zisk. Zpravidla se jedná o majetek, zásoby nebo pohledávky vůči jiným subjektům. V případě bank hrají nejvýznamnější roli pohledávky v podobě úvěrů klientům nebo nakoupených státních či podnikových dluhopisů. A na druhé straně se v rozvaze vykazují pasiva, která se dělí na závazky

---

⁹ Na burzovních trzích probíhají vysoce standardizované obchody (platí pro ně jednoznačná, široce akceptovaná pravidla) za jednotné ceny, zatímco na mimoburzovních je mnohem menší standardizace a může se vyskytovat více cen.

¹⁰ To souvisí zejména s tím, že je zde relativně malý počet obchodovaných společností, malý objem uskutečněných obchodů a burzy tím pádem nehrají ani příliš podstatnou roli ve fungování finančního systému.

¹¹ ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, op. cit., s. 137.

¹² ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, op. cit., s. 138.

a kapitál (neboli cizí a vlastní pasiva), která vyjadřují zdroje financování podniku. V případě bank výrazně převyšují závazky v podobě klientských vkladů nad kapitálem¹³, jinými slovy banka podniká převážně s cizími zdroji financování. (Základním principem v účetnictví pak je, že se celkový objem aktiv a pasiv musí rovnat.) V následující tabulce je uveden základní přehled hlavních zdrojů financování a užití získaných fondů různými typy finančních zprostředkovatelů.

Tabulka 1: Hlavní zdroje financování¹⁴

Druh zprostředkovatele	Hlavní aktiva (užití fondů)	Hlavní pasiva (zdroj fondů)
Depozitní instituce (banky)		
Komerční banky	Firemní úvěry Spotřebitelské úvěry Hypotéky Vládní dluhopisy Municipální dluhopisy	Vklady
Stavební spořitelny	Úvěry na bydlení	Vklady
Družstevní záložny	Spotřebitelské úvěry	Vklady
Smluvně spořicí instituce		
Pojišťovny	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcíe	Pojistné
Penzijní fondy	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcíe	Příspěvky zaměstnanců a zaměstnavatelů
<i>pokračování na další straně</i>		

¹³ V tomto případě se jedná o kapitál v účetním smyslu, kterým rozumíme závazky vůči vlastníkům (akcionářům) banky, tedy především závazky vyplývající z prostředků, které vlastníci do podniku vložili, a z rozhodnutí o rozdělení případného zisku banky, nebo jeho části, mezi její vlastníky.

¹⁴ Autor podle MEJSTRÍK, Michal, PEČENÁ, Magda, TEPLÝ, Petr. *Základní principy bankovníctví: Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. s. 38.

Druh zprostředkovatele	Hlavní aktiva (užití fondů)	Hlavní pasiva (zdroj fondů)
Investiční zprostředkovatelé		
Finanční společnosti	Firemní úvěry Spotřebitelské úvěry	Komerční cenné papíry Akcie Dluhopisy
Podílové fondy	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcie	Podílové listy
Fondy peněžního trhu	Instrumenty peněžního trhu	Podílové listy
Ostatní finanční instituce		
Hypoteční banky	Hypotéky	Hypoteční zástavní listy
Leasingové společnosti	Leasingové pohledávky	Bankovní úvěry
Faktoringové společnosti	Obchodní pohledávky	Bankovní úvěry

2.2 Banky a bankovní služby

Banky hrají mezi finančními zprostředkovateli nejvýznamnější roli. Kromě funkční definice toho, co je banka, která vychází z její role finančního zprostředkovatele umožňujícího „zprostředkování pohybu dočasně volných finančních prostředků mezi jednotlivými ekonomickými subjekty, tj. od subjektů přebytkových (majících úspory, tzn. v daný moment volný kapitál) k subjektům deficitním (majícím v daný moment nedostatek finančních prostředků)”¹⁵, existuje ještě definice právní. Ta se samozřejmě v různých zemích může mírně lišit v důsledku odlišností v právní úpravě. Příkladem právní úpravy může být směrnice Evropské unie 2006/48/EC nebo český zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.¹⁶ Nicméně zpravidla jde o právnickou osobu, která je držitelem speciální licence udělené národním regulátorem bankovníctví (zpravidla centrální bankou, ale existují země, kde tuto roli plní jiný nezávislý úřad), která ji opravňuje k přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů z těchto

¹⁵ ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, op. cit., s. 197.

¹⁶ MEJSTRÍK, Michal, PEČENÁ, Magda, TEPLÝ, Petr. *Základní principy bankovníctví: Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008, s. 56.

prostředků. Poskytovat úvěry mohou i jiné společnosti, ale nemohou přijímat vklady od veřejnosti. Důvodem je ochrana klientů před důsledky případného bankrotu, kvůli níž bývá bankovnínictví jedním z nejvíce regulovaných odvětví ekonomiky.¹⁷

Kromě těchto základních operací poskytují banky řadu dalších služeb, z nichž je třeba zmínit zejména zajišťování platebního styku a zúčtování a vydávání různých platebních prostředků, například platebních karet nebo jiných elektronických platebních prostředků. Vedle přijímání vkladů a poskytování úvěrů, je zajišťování platebního styku druhou klíčovou úlohou bankovního systému v tržní ekonomice, jejíž význam se navíc postupně zvyšuje s rozšiřováním technických možností bezhotovostního placení.

2.3 Platební styk

„Volba platebních instrumentů a ekonomické náležitosti platebního styku jsou plně v kompetenci ekonomických partnerů – prodávajícího, kupujícího, vývozců, dovozců ... Významný je časový okamžik provedení platby. Ideální stav placení je spojen s reálnou přejímkou zboží či služby, s uznáním plnění v kvantitě i kvalitě. Placení by pak mělo časově následovat. Na druhé straně prodávající se může obávat vzniku nedobytné pohledávky – nejistotu obchodních partnerů pomáhá snížit volba vhodné formy a nástrojů platebního styku (...)“¹⁸

V rámci platebního styku rozlišujeme dva hlavní způsoby – hotovostní a bezhotovostní. Hotovostní styk znamená platbu předáním bankovek a mincí, nejčastěji přímo při předání zboží nebo poskytnutí služby. Tento způsob placení je na bankovním systému do značné míry nezávislý. Ačkoliv v současné době dochází nejčastěji k vydávání bankovek a mincí do oběhu prostřednictvím bankovního systému, v minulosti tomu tak obecně nebyvalo.¹⁹ Hotovost neboli oběživo také, především ve vyspělých ekonomikách, tvoří pouze menší část peněz v ekonomice, mnohem více peněz existuje ve formě různých druhů vkladů nebo jiných instrumentů.²⁰ Hotovostní styk je navíc pro ekonomické subjekty dosti nákladný, neboť musí být zajištěna bezpečnost při manipulaci s hotovostí, její uskladnění apod.

---

¹⁷ ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, op. cit., s. 222.

¹⁸ ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, op. cit., s. 238.

¹⁹ Více je možné o různých způsobech emise hotovostních peněz zjistit například v ČERNOHORSKÝ, Jan, TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. v kapitole 2.

²⁰ Centrální banky za tímto účelem definují tzv. měnové agregáty, které označují většinou jako M1, M2, příp. M3. (Každá banka má trochu odlišnou definici a počet.) Jinak se také označují jako úzké, resp. široké peníze, neboť se liší tím, co všechno zahrnují. Např. agregát M1 (úzké peníze) obvykle zahrnuje oběživo a bankovní vklady s jednodenní splatností (tj. především běžné účty). Na stránkách centrálních bank je pak možné najít statistiky vývoje těchto agregátů včetně jejich jednotlivých složek.

Naopak bezhotovostní platební styk je zajišťován právě především bankovním sektorem. Bezhotovostní platby se dále dělí na hladké a dokumentární. Běžnému uživateli jsou více známé hladké platby, kam lze řadit zejména bankovní úhrady, inkasa, šeky a platební karty (debetní i kreditní).²¹ Dále je možno zmínit též elektronické bankovníctví, které může být použito buď ve formě elektronického platebního prostředku, kdy dochází k zadání příkazu k úhradě nebo k inkasu touto formou, ale jinak jde v podstatě o shodný typ operace, který byl výše zmíněn. Nebo se může jednat o „elektronický peněžní prostředek (elektronické peníze), který uchovává peněžní hodnotu v elektronické podobě a který je přijímán jako platební prostředek i jinými osobami, než jejich vydavatelem.“²² Příkladem takových prostředků mohou být například systém mobilních plateb M-Pesa²³, používaný zejména v Keni, Tanzanii či Jižní Africe, ale zavedený též třeba v Rumunsku.²⁴ Dokumentární platby se uplatňují v dodavatelsko-odběratelských vztazích a především v mezinárodním obchodě na základě smlouvy mezi věřitelem a dlužníkem a provedení platby je v tomto případě vázáno na předložení předem dohodnutých dokumentů, např. faktury, nákladového listu apod. Nejčastějším případem dokumentární platby je dokumentární akreditiv, což je smlouva mezi bankou a klientem o otevření účtu, ze kterého bude při splnění dohodnutých podmínek zaplacená dodávka do sjednané částky a termínu. Účelem je zvýšení jistoty, že dodavatel dostane zaplacen. Obdobným způsobem funguje i dokumentární inkaso, liší se však procedurou a také menší jistotou zaplacení než u akreditivu, ta je ale stále vyšší než u hladkých plateb.²⁵

3 Dostupnost finančních služeb

Po seznámení se s úlohou finančního systému a jeho základními charakteristikami se můžeme nyní věnovat samotné otázce dostupnosti finančních služeb. Od roku 2011 vydává Světová banka každoročně zprávu zvanou Global Findex, ve které je hodnocena řada kritérií dostupnosti finančních služeb rozdělených do tří základních okruhů. Prvním z těchto okruhů je vlastnictví a využívání účtů, druhým je způsob provádění různých druhů plateb a třetím využívání spořicíh a úvěrových produktů a finanční odolnost domácností. Na úvod si řekněme několik čísel. Zpráva za rok 2014 konstatuje, že celosvětově vlastní 62 % dospělých účet v bance nebo jiné finanční instituci, případně u společnosti poskytující mobilní platby. (Nutno podotknout, že studie považovala za dospělé veškeré obyvatele starší 15 let.) Mezi lety 2011 a 2014 získalo nově

---

²¹ ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, op. cit., s. 238-239.

²² MEJSTRÍK, PEČENÁ, TEPLÝ, 2008, op. cit., s. 330.

²³ Uživatelé mají svůj účet zřízený u mobilního operátora poskytujícího tuto službu a komunikují s ním a provádí platby pomocí zabezpečených datových zpráv.

²⁴ HUDEMA, 2015, op. cit.

²⁵ ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, op. cit., s. 239-240.

účet 700 milionů lidí, přičemž počet lidí bez účtu poklesl o 20 % na dvě miliardy. Tento růst byl tažen především třináctiprocentním nárůstem penetrace²⁶ účtů v rozvojových zemích a inovacemi technologií, zejména mobilních plateb, jakou je například již zmíněný systém M-Pesa, které pomáhají rozšiřování dostupnosti zejména v subsaharské Africe. Přesto nadále zůstávají další výzvy, jak zvýšit dostupnost finančních služeb, především pro ženy a chudé.²⁷

3.1 Účty

Zpráva za rok 2014 zahrnuje do kategorie lidí vlastníci účet nejen lidi, kteří vlastní účet v bance, příp. družstevní záložně apod., ale také lidi, kteří vlastní účet u společnosti poskytující možnost provádět či přijímat platby prostřednictvím mobilního telefonu.²⁸ Nijak překvapivě se podíl lidí vlastníci účet na celkové populaci velmi liší v různých částech světa. Ve vyspělých zemích OECD²⁹ dosahuje 94 %, zatímco v rozvojových zemích pouze 54 %. Mezi jednotlivými rozvojovými regiony navíc existují velké rozdíly, kdy podíl kolísá od 14 % na Blízkém východě k 69 % ve východní Asii a Tichomoří.³⁰

V roce 2011 vlastnilo účet 51 % obyvatel planety, a jak již bylo zmíněno, do roku 2014 se tento podíl zvýšil o jedenáct procentních bodů na 62 %. V absolutních číslech došlo k poklesu počtu lidí bez účtu z dvou a půl miliardy na dvě miliardy. Počet lidí s nově zřízeným účtem však dosáhl 700 milionů, přičemž rozdíl je způsoben růstem populace. K růstu navíc došlo ve všech regionech, ale nejvíce přibýlo vlastníků účtů v regionech Východní Asie a Tichomoří, Jižní Asie a v Latinské Americe a Karibiku, kde se penetrace zvýšila o více jak deset procentních bodů.³¹

3.2 Platby

Zpráva Global Findex prováděla také šetření týkající se způsobu provádění různých druhů plateb. Rozlišovala sedm různých druhů plateb, které lze seskupit do třech základních kategorií. První kategorií jsou platby od podniků či státu směrem k domácnostem, kam patří mzdy, vládní

---

²⁶ Podíl uživatelů dané služby (většinou udávaný v procentech) na celkové zkoumané populaci.

²⁷ DERMIGUC-KUNT, Asli, KLAPPER, Leora, SINGER, Dorothe, VAN OUDHEUSDEN, Peter. The Global Findex Database 2014: Measuring Financial Inclusion Around the World [online]. World Bank Group, Development Research Group, Finance and Private Sector Development Team, 2015 [cit. 5-7-15].

s.VI. Dostupné z: <<http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSPContentServer/WDSP/IB/2015/04/15/090224b082dca3aa/10/Rendered/PDF/The0Global0Fin0ion0around0the0world.pdf#page=3>>

²⁸ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 11.

²⁹ Do skupiny zemí OECD zahrnuje zpráva tyto státy: Austrálie, Belgie, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chile, Irsko, Izrael, Itálie, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, USA.

³⁰ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 11.

³¹ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 17.

transfery (sociální dávky, důchody apod.) a platby za prodej zemědělských výrobků. Druhou kategorii tvoří platby domácností firmám a státu, kam patří platby za dodávky energií a vody a platby školného. A třetí kategorií jsou převody mezi lidmi, jak přijaté, tak odeslané. Zpráva rozlišovala především mezi hotovostními platbami a digitálními platbami, ale v rámci digitálních plateb také mezi platbami prostřednictvím bankovního účtu a platbami tzv. přes přepážku (OTC – over-the-counter), tj. platbu kdy dotyčný složí hotovost u nějakého poskytovatele finančních služeb, který je pak jeho jménem pošle adresátovi.³² (V ČR dobře známým příkladem může být posílání peněz složenkou na poště.)

Ze zprávy vyplývá, že celosvětově 32 % dospělých dostalo alespoň jednou za posledních dvanáct měsíců mzdu od svého zaměstnavatele. V zemích OECD šlo o 52 %, v rozvojových o 27 %. Z těchto lidí 86 % v zemích OECD dostalo svoji mzdu na účet, oproti 6 %, kteří ji dostali v hotovosti. Zbývajících 8 %, kteří uvedli, že ji dostali jiným způsobem, zahrnuje především skupinu 17 % zaměstnanců v USA, která dostává mzdu prostřednictvím šeku. Naproti tomu v rozvojových zemích pouze 41 % zaměstnanců dostává mzdu na účet, např. v Evropě a střední Asii nebo Latinské Americe a Karibiku je to kolem 60 %, ale na Blízkém východě nebo v jižní Asii méně než 25 %.³³

Co se týče vládních transferů, celosvětově je obdrželo alespoň jednou za posledních dvanáct měsíců 13 % dospělých, v zemích OECD 21 %, v rozvojových 12 %. Podíl plateb na účet je v jednotlivých regionech podobný, jako v případě mezd. V zemích OECD dostává 83 % příjemců transferové platby na účet a 13 % jinak než na účet nebo hotově. V rozvojových zemích šla na účet pouze zhruba polovina výplat transferů. Celosvětově zhruba 130 milionů lidí dostává transferové platby pouze v hotovosti.³⁴

V rozvojových zemích hrají poměrně významnou roli v příjmech domácností i příjmy za prodej zemědělských produktů, přesněji vlastních výpěstků. Zhruba každý čtvrtý přiznal takovýto příjem za posledních dvanáct měsíců. Drtivá většina z nich byla v hotovosti.³⁵

Nyní se podívejme na několik údajů k platbám domácností firmám a veřejným institucím. Celosvětově uvedlo 60 % dospělých, že za posledních dvanáct měsíců provedlo alespoň jednu platbu za elektřinu, vodné a stočné nebo svoz odpadu. V zemích OECD to bylo asi 80 %, ale téměř shodné podíly byly i v některých rozvojových regionech, např. ve východní Asii a Tichomoří, ale pouze v jižní Asii a subsaharské Africe to bylo méně než polovina. Zatímco

---

³² DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 29.

³³ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 29-30.

³⁴ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 32.

³⁵ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 33.

v zemích OECD byla většina těchto plateb přes účet, ve zbytku světa bylo více než 90 % hotově. Další pravidelnou platbou mnoha domácností v rozvojových ekonomikách je školné, v průměru takovou platbu provádělo za poslední rok 30 % dospělých, ale 83 % z toho proběhlo hotovostní formou.³⁶

Konečně v rozvojových zemích hrají poměrně významnou roli domácí převody mezi lidmi (posílání peněz příbuzným apod.). 15 % dospělých zde uvedlo, že takovou platbu za uplynulých dvanáct měsíců poslalo, zatímco 19 %, že ji přijalo. A například v subsaharské Africe dokonce 48 % takovou platbu buď poslalo, nebo přijalo. Největší podíl i zde měly platby v hotovosti, o zbytek se více či méně rovnoměrně podělily platby přes účet a OTC platby, k nimž se v subsaharské Africe se srovnatelným podílem přidaly i mobilní platby.³⁷

3.3 Spoření, úvěry, finanční odolnost domácností

Jak již víme, kromě platebního styku poskytují banky především možnost ukládat volné finanční prostředky a spořit tak na pozdější časy a také možnost vypůjčovat si při nedostatku prostředků, například při nutnosti financovat nějakou větší investici. Zpráva Global Findex se proto také věnuje penetraci spořicíh a úvěrových produktů. Jejich využívání umožňuje domácnostem lépe řídit případná rizika v podobě neočekávaných výdajů. Spoření prostřednictvím takovýchto produktů má oproti držení peněz doma výhodu, že je zpravidla odměněno určitým úrokovým výnosem a také zbavuje spořitele starosti, jak své prostředky zabezpečit například proti krádeži či živelní pohromě. Z makroekonomického hlediska pak nesmíme zapomenout na fakt, že více úspor v bankách znamená i větší možnost bank poskytovat úvěry na investice, které podpoří rozvoj ekonomiky.

V roce 2014 uvedlo 56 % dotazovaných, že za posledních dvanáct měsíců cíleně uspořili nějaké peníze. Nejvíce se tak dělo v zemích OECD a ve východní Asii a Tichomoří (obojí 71 % dotázaných). Nadprůměrný podíl byl i v subsaharské Africe (60 %). V ostatních částech světa se podíl pohyboval mezi 35 a 41 % s výjimkou Blízkého východu s 30 %. Zpráva rozlišuje spoření formální, semiformální a jinou metodou. *Formální spoření* znamená využívání nějakého spořicího produktu nějaké finanční instituce. *Semiformální spoření* se týká rozvojových zemí a znamená spoření prostřednictvím neformálních spořicíh sdružení nebo u fyzických osob mimo vlastní rodinu. *Jiné metody* pak zahrnují ukládání peněz takzvaně „pod matraci“ nebo spoření prostřednictvím hmotných statků jako jsou klenoty, hospodářská zvířata nebo nemovitosti. Z dat vyplývá, že v zemích OECD většina těch, kteří spoří, tak činí formálně. Naopak

---

³⁶ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 33-34.

³⁷ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 34-35.

v rozvojových zemích největší podíl mívají jiné metody a třetina až polovina spořících pak spoří buď formálně, nebo semiformálně, případně obojím způsobem.³⁸

Důvody proč si lidé čas od času peníze půjčují, jsou různé, ale mezi nejčastější patří pořízení půdy či bydlení, placení školného, rozjezd či další rozvoj podnikání nebo nutnost hradit neodkladnou zdravotní péči. Zpráva za rok 2014 uvádí, že za uplynulý rok si 42 % dotazovaných půjčilo, přičemž tento podíl se v jednotlivých regionech příliš neliší, pouze v subsaharské Africe výrazněji přesahuje průměr (54%) a naopak v Latinské Americe a Karibiku na něj výrazněji ztrácí (33 %). Ve většině zemí si lidé nejčastěji půjčují od rodiny nebo přátel, pouze v zemích OECD poměrně těsně vede půjčování od finančních institucí. To může být způsobeno i tím, že někteří lidé místo úvěrů využívají kreditní karty. Nicméně ne všichni, kteří vlastní kreditní kartu, ji využívají jako zdroj úvěru. Někteří ji využívají jen jako platební prostředek, což znamená, že vždy svojí útratu uhradí v rámci bezúročného období.³⁹

Zpráva se také věnovala šetření, kdy dotazovaní hodnotili svojí schopnost zvládnout případné neočekávané výdaje. Sama dostupnost finančních služeb totiž není ještě tím konečným cílem, ale je prostředkem k dosažení cíle finanční odolnosti domácností, které díky možnosti bezpečně uchovávat své úspory nebo si v případě nutnosti vypůjčit, budou schopny řídit lépe svá finanční rizika. Šetření samozřejmě v tomto případě vychází ze subjektivních pocitů, nicméně i tak lze ze získaných dat poměrně jasně vidět, že opět nejlépe hodnotily svojí situaci domácnosti v zemích OECD.⁴⁰

4 Sociální aspekty dostupnosti finančních služeb

Jak již bylo naznačeno, dostupnost finančních služeb se neliší pouze podle jednotlivých zemí a toho, zda se jedná o rozvojovou či vyspělou zemi, ale také mezi různými sociálními skupinami. Co se týče samotného vlastnictví účtu, zpráva Global Findex zkoumala čtyři různé charakteristiky, na jejichž základě bylo možné vysledovat rozdíly v penetraci mezi jednotlivými skupinami.

První takovou charakteristikou byly příjmové kvintily, tj. rozdělení podle výše příjmu na pět skupin. Přesněji řečeno zpráva porovnává penetraci mezi skupinou 40 % nejchudších a 60 % nejbohatších domácností. Asi příliš nepřekvapí zjištění, že v rámci 40 % nejchudších domácností v zemích OECD vlastnilo účet 91 % z nich, ale v ostatních regionech byl tento podíl

---

³⁸ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 44-45.

³⁹ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 48-50.

⁴⁰ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 54.

nižší, a to většinou výrazně. Zatímco ve východní Asii a Tichomoří to bylo 61 %, na Blízkém východě mělo účet pouze 7 % ze 40 % nejchudších a například v subsaharské Africe 25 %.⁴¹

Druhou zkoumanou charakteristikou bylo pohlaví. V roce 2014 uvedlo celosvětově 65 % mužů, že mají účet, ale pouze 58 % žen. V zemích OECD žádný signifikantní rozdíl nebyl, ale v rozvojových zemích pouze 50 % žen vlastnilo účet oproti 59 % mužů. Vůbec největší rozdíly panují na Blízkém východě a v jižní Asii. Na Blízkém východě je podíl žen oproti podílu mužů poloviční a v jižní Asii je zase největší absolutní rozdíl, kdy se podíly liší o osmnáct procentních bodů.⁴²

Další skupinou s nižší pravděpodobností vlastnictví účtu jsou mladí lidé (15 – 24 let). Ačkoliv se celosvětově pohybuje rozdíl mezi deseti a dvaceti procentními body, vzhledem k rozdílným penetracím v různých regionech se značně liší relativní poměr mezi mladými a staršími 25 let. Díky nejvyšší penetraci v zemích OECD je zde relativně nejmenší rozdíl, zatímco třeba na Blízkém východě pouze poloviční procento mladých (oproti starším 25 let) vlastní účet.⁴³

Posledním zkoumaným je rozdíl v penetraci mezi venkovským a městským obyvatelstvem. Zde však existuje poměrně značný problém s definicí, koho zařadit mezi městské a koho mezi venkovské obyvatelstvo. Nabízí se dělení podle počtu obyvatel dané obce, podle dostupnosti některých služeb v dané obci nebo na názoru respondenta, kým se cítí být. Problém dále prohlubuje i nutnost mezinárodního srovnání, neboť co může být v lidnatých státech považováno za venkovské oblasti, může být jinde bráno za městské. Z toho důvodu nemohlo být provedeno kompletní srovnání, ani vyhodnocení změn mezi lety 2011 a 2014 a byly pouze vytvořeny určité odhady pro penetraci účtů ve venkovských oblastech.⁴⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že pro následující léta existují stále výzvy, jak zajistit lepší přístup k finančním službám i těm sociálním skupinám, které podle současných zjištění stále zůstávají nějakým způsobem v tomto směru znevýhodněné. Zároveň se nabízí i prostor pro další zlepšení metodiky šetření těchto jevů, ať už jde o přesnější definici některých skupin, či o zkoumání hlubších příčin existujících rozdílů.

4.1 Genderová nerovnost v dostupnosti

Zastavme se ještě trochu blíže u nerovnosti v přístupu k finančním službám podle pohlaví. Jak již bylo zmíněno, v rozvojových zemích vlastní účet v průměru o devět procentních bodů méně

---

⁴¹ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 14-15.

⁴² DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 15-16.

⁴³ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 16.

⁴⁴ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 17.

žen než mužů a nemohou tak využívat ani dalších bankovních služeb. Přitom lze předpokládat, že zvýšení penetrace účtů mezi ženami bude mít řadu pozitivních dopadů. Ženy totiž ve větší míře utrácí za zdravotní péči, školné i další věci, ze kterých profitují jejich děti. Některé výzkumy ukazují, že například v Jihoafrické republice nebo v Brazílii je mnohem pravděpodobnější, že vnučky budou chodit do školy a budou zdravější, pokud jejich babičky dostávají důchod.⁴⁵

Důvody, proč tolik žen nemá přístup k finančním službám, jsou rozličné. Může se jednat o prostý fakt, že nemají povědomost o možnostech, které by mohly využívat. Můžou však existovat i jiné překážky. Například mohou žít příliš daleko od poboček finančních institucí a nemít k dispozici ani žádný dálkový přístup. Pokud potom nemají dostatek prostředků na cestování nebo jsou v možnosti cestovat omezeny například nějakými místními konvencemi, představuje to pro ně těžko překonatelnou překážku. Pokud ženy potřebují získat úvěr, například na rozjezd vlastního podnikání, může to pro ně často také být obtížnější, protože mají třeba menší možnost za něj něčím ručit a pokud nemají běžný účet, může pro ně být problematictější i doložení historie svých příjmů, které banka zkoumá při poskytování úvěru. Podle odhadu Mezinárodní finanční korporace (IFC), součásti Skupiny Světové banky (WBG), vlastní ženy celosvětově 30 % podniků, ale pouze 10 % podnikatelek má přístup ke kapitálu nutnému k rozvoji svého podnikání.⁴⁶

5 Politika Světové banky a možnosti vlád a soukromých společností

Připomeňme ještě jednou, že přes učiněný pokrok, zůstávají na světě dvě miliardy lidí bez vlastního účtu a jsou tak vyloučeni z využití výhod s tím spojených, ať už jde o větší škálu možností, jak provádět či přijímat platby, relativně bezpečné místo pro ukládání volných prostředků či snazší přístup k úvěrovému financování v případě potřeby. Světová banka za tímto účelem připravila strategii, jak dosáhnout všeobecné dostupnosti do roku 2020.⁴⁷ Významnou roli ve zlepšení situace mohou navíc vhodnými politikami sehrát i jednotlivé státy a soukromé firmy. Tyto politiky lze rozdělit do dvou skupin, první skupina představuje takové kroky, které povedou ke snížení počtu lidí bez vlastního účtu, druhá pak opatření vedoucí k většímu využití stávajících účtů, které prozatím jejich majitelé používají jen minimálně. Na

---

⁴⁵ Helping the world's one billion unbanked women. *The Guardian: Visa Partner Zone* [online]. Guardian News and Media Limited or its affiliated companies, © 2015 [cit. 15-7-15].

⁴⁶ Helping the world's one billion unbanked women, 2015, op. cit.

⁴⁷ Achieving Universal Financial Access by 2020 (overview). *The World Bank* [online]. The World Bank, publikováno 22.4.2015 [cit. 5-7-15].

tyto skupiny se podíváme podrobněji, nejprve si však ještě řekněme něco o příčinách současného stavu.

Ze dvou miliard lidí bez přístupu k finančním službám žije více jak třetina ve třech nejlidnatějších státech rozvojového světa – Číně, Indii a Indonésii. Konkrétně 21 % v Indii, 12 % v Číně a 6 % v Indonésii. 55 % lidí bez přístupu k finančním službám tvoří ženy. Dospělí lidé patřící mezi nejchudších 40 % obyvatel svých států tvoří polovinu, tedy jednu miliardu.⁴⁸ Příčiny toho, proč téměř 40 % dospělých obyvatel světa zůstává bez bankovního účtu a jiných finančních služeb, jsou různé a jejich pochopení je klíčovou součástí správného řešení tohoto problému.

Zpráva Global Findex zmiňuje i šetření týkající se důvodů, proč lidé nevlastní účet. Lidé v něm mohli uvádět i více příčin. Celosvětově nejčastější odpovědí byl nedostatek peněz, který uvedlo 59 % dotázaných, 16 % ho navíc uvedlo jako jediný důvod. Další zmiňované důvody byly, že účet nepotřebují, má ho jiný člen rodiny, je příliš drahý, finanční instituce se nachází příliš daleko, chybí potřebné dokumenty, nedůvěra k finančním institucím nebo i náboženské důvody. Ty se týkaly především muslimských zemí. Jistě si lze také klást otázku, zda část lidí, kteří účet nevlastní o něj vůbec stojí. Nicméně důvod nepotřebnosti uvedly jako jediný pouze čtyři procenta dotázaných, což naznačuje, že poptávka po účtech může vzrůst, pokud dojde k dalšímu odbourání překážek.

Nedůvěra k finančním institucím může plynout z předchozích zkušeností některých zemí s nějakou formou finanční krize, například v regionu Evropa a Střední Asie uvedlo tento důvod asi 30 % těch, co nemají účet. Chybějící potřebné dokumenty se často týkají lidí z venkovských oblastí nebo lidí zaměstnaných v rámci šedé ekonomiky, kteří nemívají doklady o trvalém pobytu a o svých příjmech. Zde zpráva zmiňuje i zajímavou souvislost, že některá opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu mohou mít i nechtěný efekt, kdy takovéto lidi vylučují z možnosti využívání finančních služeb. Problém finanční nedostupnosti souvisí s někdy příliš vysokými bankovními poplatky, které jsou často důsledkem slabě rozvinutého bankovního systému a jednou z cest, jak jim lze čelit, je využívání modernějších technologií a na nich založených méně nákladných byznys modelů bank.⁴⁹

5.1 Možnosti rozšíření dostupnosti

Rozšíření počtu lidí vlastnících účet je i hlavním cílem strategie Světové banky, která bude podrobněji zmíněna níže. Hlavními nástroji k dalšímu snížení počtu lidí bez vlastního účtu jsou

---

⁴⁸ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 59.

⁴⁹ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 60-61.

především tlak klíčových hráčů v rámci jednotlivých ekonomik (stát, velcí zaměstnavatelé) na používání plateb přes účet místo hotovostních plateb, výplata mezd a vládních transferů prostřednictvím účtů, motivace k provádění domácích převodů prostřednictvím účtů a motivace k přechodu od semiformálního k formálnímu způsobu spoření.

Používání elektronických plateb místo hotovosti vyžaduje především budování dostatečné infrastruktury a zvyšování finanční gramotnosti nových uživatelů. Výhodou přechodu na digitální platby může být větší bezpečnost placení, větší transparentnost plateb a konečně i otevření cesty k využívání dalších finančních služeb. (Pokud si dotyčný pořídí účet primárně kvůli placení, bude už pro něj snazší začít jej využívat i pro jiné účely a případně získat od banky i jiné služby.)

Výplata mezd či sociálních dávek elektronicky namísto dosavadního hotovostního způsobu je cestou, jak může vláda nebo velký soukromý zaměstnavatel svým krokem spustit řetězec dalších kroků, které povedou ke zvýšení penetrace účtů napříč společnostmi. (Dojde k budování infrastruktury pro bezhotovostní placení, zaměstnanci nebo příjemci dávek si budou muset zřídit účty, čímž se jim opět usnadní cesta k dalšímu využití služeb.) Zpráva Global Findex uvádí, že v současnosti 20 % lidí bez vlastního účtu, tj. 400 milionů dostává mzdu nebo platby od vlády v hotovosti. Přičemž převedení výplat mezd ve veřejném sektoru by mohlo zvýšit počet uživatelů účtů o 35 milionů, převedení výplat sociálních transferů dokonce o 130 milionů.⁵⁰

Co se týče většího využití účtů pro domácí převody i motivace k přechodu na formální spoření, leží hlavní odpovědnost na finančních institucích, aby vytvářely takové produkty, které budou v jednotlivých rozvojových regionech dostatečně atraktivní, obecně dostupné finančně i technicky a budou co nejlépe vyhovovat místním podmínkám.

5.2 Možnosti zvýšení užívání současných účtů

Někteří současní vlastníci účtů jich dosud nevyužívají příliš. Například v rozvojových ekonomikách více jak 1,3 miliardy lidí vlastnicích účet přesto platí hotově své účty za dodávky energií a vody nebo školné za své děti. To představuje velký prostor pro zvýšení používání existujících účtů, zejména ve východní Asii a Tichomoří, Latinské Americe a Karibiku a na Blízkém východě, kde více jak 60 % vlastníků účtů platí takovéto služby hotově. Navíc i zde existuje příležitost zvýšit používání účtů k posílání či přijímání domácích převodů nebo ke spoření, protože například v subsaharské Africe 35 milionů vlastníků účtů provádí tyto převody

---

⁵⁰ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 65.

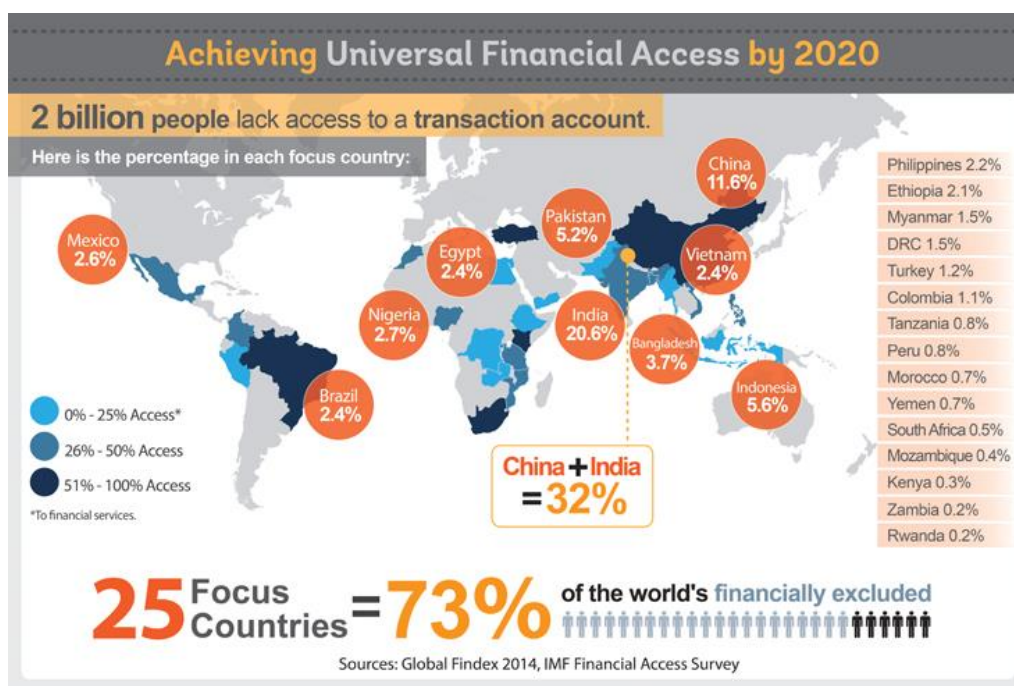

hotově nebo OTC transakcí. V rozvojových ekonomikách navíc pět procent vlastníků účtů, což představuje 110 milionů lidí spoří pouze semiformalně. I zde platí závěr z předchozí podkapitoly, že je třeba zejména vytvářet dostatečně atraktivní a pro tyto lidi dostupné finanční produkty.⁵¹

5.3 Cíl Světové banky do roku 2020

Světová banka si klade za cíl dosáhnout do roku 2020 toho, aby jedna miliarda dospělých, kteří dosud nevlastní účet, na něj dosáhla. Za tímto účelem ustavila koalici sestávající z mezinárodních agentur, bank, družstevních záložen, karetních asociací a telekomunikačních společností, které by měli přispět k naplnění tohoto cíle. Strategie se zaměří na 25 prioritních zemí, v nichž žije dohromady 73 % lidí bez vlastního účtu (viz obrázek 2). Jejimi klíčovými součástmi bude prohlubování používání elektronických platebních prostředků, zvýšení dostupnosti poboček, bankomatů apod. a rozšiřování výplaty sociálních transferů elektronickým způsobem (viz obrázek 3). Hlavní rolí Světové banky je motivovat soukromý sektor k potřebným investicím a inovacím a pomáhat vládám se zaváděním potřebných reforem, především způsobu vyplácení transferů a regulatorního rámce finančních institucí.⁵²

Obrázek 2: Lidé bez bankovního účtu⁵³

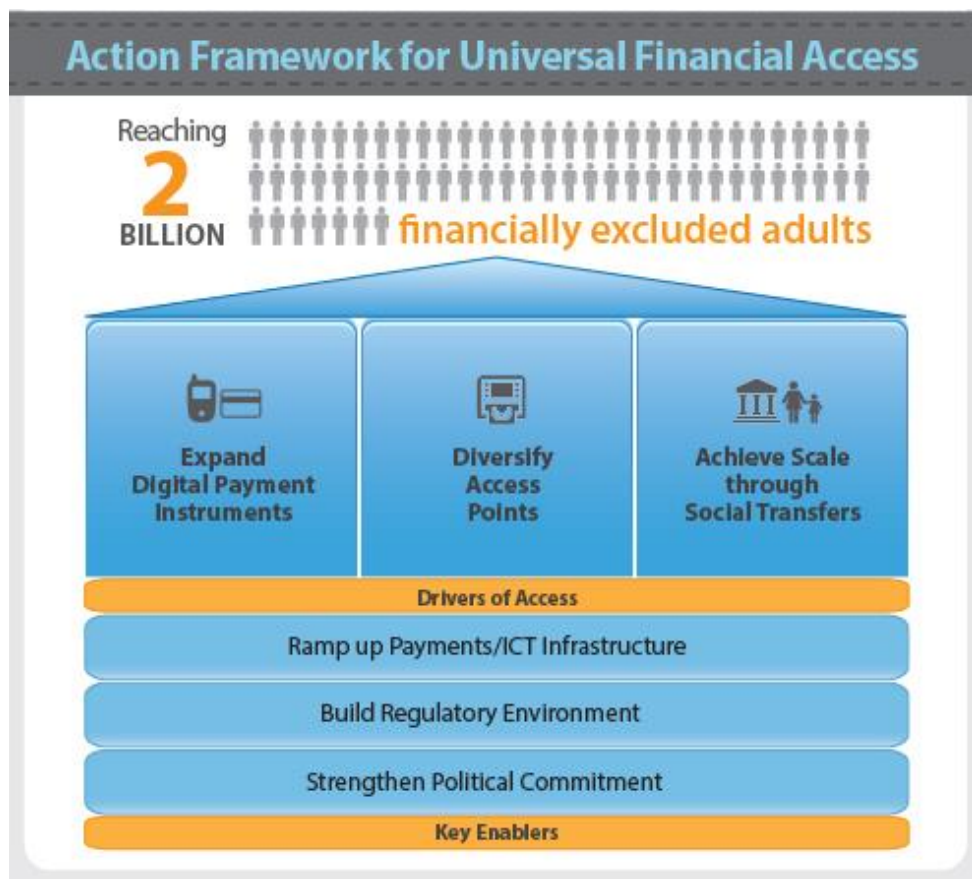
⁵¹ DERMIGUC-KUNT a kol., 2015, op. cit., s. 68.

⁵² Achieving Universal Financial Access by 2020 (overview). *The World Bank* [online]. The World Bank, publikováno 22.4.2015 [cit. 5-7-15].

⁵³ Světová banka.

Obrázek 3: Strategie Světové banky

6 Závěr

V tomto podkladovém materiálu jsme si shrnuli současnou situaci týkající se dostupnosti bankovních a jiných finančních služeb v různých částech světa. Na úvod jsme si naznačili, že možnost využívat služeb finančního systému pro co největší část populace hraje klíčovou roli ve funkčnosti ekonomiky jako celku. Ačkoliv se v posledních letech, kdy začala být tomuto problému věnována větší pozornost, podařilo dosáhnout poměrně významného pokroku, zůstává i nadále výzvou zapojit do využívání těchto služeb další obyvatele světa. Zároveň existují nadále některé sociální skupiny, které jsou v přístupu k těmto službám poněkud více znevýhodněny. Jednotlivé státy, mezinárodní organizace i soukromé společnosti mohou vhodnými postupy napomoci k překonání existujících překážek přístupu. Popsali jsme si některá opatření, která mají potenciál zvýšit účast lidí i v méně rozvinutých oblastech na výhodách plynoucích z využívání služeb finančního systému.

Hlavním úkolem delegátů Hospodářského a finančního výboru Valného shromáždění OSN na jejich jednáních bude ve svých výstupech pomoci lépe popsat existující problémy a zaměřit tak pozornost výše zmíněných aktérů k nejvíce palčivým problémům, aby ji mohli směřovat do

nejvíce potřebných regionů a k nejvíce potřebným sociálním skupinám. Výbor by měl projednat opatření, která doporučí jednotlivým vládám k řešení situace. Měl by se též zabývat otázkami rovnosti v přístupu ke službám mezi jednotlivými sociálními skupinami a pokusit se navrhnout opatření, jak případné nerovnosti zmenšit.

Otázky k zamyšlení

Delegáti by měli při jednání na půdě Hospodářského a finančního výboru hledat především odpovědi na následující otázky:

- Kdo jsou lidé bez bankovního účtu a proč ho nemají?
- Čím je možné motivovat tyto lidi k pořízení účtu nebo jak jim pomoci jej získat?
- Do kterých regionů je třeba především zaměřit pozornost?
- Jak snížit rozdíl v penetraci účtů mezi muži a ženami?
- Jakou roli mohou hrát vlády jednotlivých států v řešení této otázky?
- Jak zapojit do řešení tohoto problému soukromý sektor a zejména samotné finanční instituce?

Seznam doporučených doplňkových zdrojů

Achieving Universal Financial Access by 2020 (overview). *The World Bank* [online]. The World Bank, publikováno 22.4.2015 [cit. 5-7-15]. Dostupné z:

<<http://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/brief/achieving-universal-financial-access-by-2020>> (Stručný přehled strategie Světové banky k dosažení všeobecného přístupu k finančním službám do roku 2020.)

ČERNOHORSKÝ, Jan, TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3. (Všeobjímající publikace o financích a finančním systému srozumitelná i pro laiky.)

DERMIGUC-KUNT, Asli, KLAPPER, Leora, SINGER, Dorothe, VAN OUDHEUSDEN, Peter. *The Global Findex Database 2014: Measuring Financial Inclusion Around the World* [online]. World Bank Group, Development Research Group, Finance and Private Sector Development Team, 2015 [cit. 5-7-15]. Dostupné z: <http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSPContentServer/WDSP/IB/2015/04/15/090224b082dca3aa/1_0/Rendered/PDF/The0Global0Fin0ion0around0the0world.pdf#page=3> (Zpráva Světové banky Global Findex za rok 2014, která podrobně popisuje současnou situaci, dosažená zlepšení i další možnosti zlepšení.)

Financial Inclusion. *The World Bank* [online]. The World Bank, © 2015 [cit. 5-7-15].

Dostupné z: <<http://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion>> (Stránka Světové banky věnovaná této problematice.)

MANKIW, Gregory. *Zásady ekonomie*. Dotisk 2009, 1. vydání, Grada, Praha 2000. (Z amerického originálu *Principles of Economics*, 1st edition, vydaného v roce 1998.) 768 s. ISBN 978-80-7169-891-3. (Pro pochopení úlohy finančního systému v ekonomice zejména kapitoly 22 – 25.)

Seznam použité literatury

Achieving Universal Financial Access by 2020 (overview). *The World Bank* [online]. The World Bank, publikováno 22.4.2015 [cit. 5-7-15]. Dostupné z:

<<http://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/brief/achieving-universal-financial-access-by-2020>>

ČERNOHORSKÝ, Jan, TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.

DERMIGUC-KUNT, Asli, KLAPPER, Leora, SINGER, Dorothe, VAN OUDHEUSDEN, Peter. *The Global Findex Database 2014: Measuring Financial Inclusion Around the World* [online]. World Bank Group, Development Research Group, Finance and Private Sector Development Team, 2015 [cit. 5-7-15]. Dostupné z: <http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSP/IB/2015/04/15/090224b082dca3aa/1_0/Rendered/PDF/The0Global0Fin0ion0around0the0world.pdf#page=3>

Financial Inclusion. *The World Bank* [online]. The World Bank, © 2015 [cit. 5-7-15]. Dostupné z: <<http://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion>>

Helping the world's one billion unbanked women. *The Guardian: Visa Partner Zone* [online]. Guardian News and Media Limited or its affiliated companies, © 2015 [cit. 15-7-15]. Dostupné z: <<http://www.theguardian.com/visa-partner-zone/2015/jun/11/world-bank-group-unbanked-women-global-findex>>

HUDEMA, Marek. Čtvrtina světa čeká na své bankovní konto. *Hospodářské noviny*. 2015, roč. LIX, č. 075, s. 18. ISSN 0862-9587.

MANKIW, Gregory. *Zásady ekonomie*. Dotisk 2009, 1. vydání, Grada, Praha 2000. (Z amerického originálu *Principles of Economics*, 1st edition, vydaného v roce 1998.) 768 s. ISBN 978-80-7169-891-3.

MEJSTŘÍK, Michal, PEČENÁ, Magda, TEPLÝ, Petr. *Základní principy bankovníctví: Basic principles of banking*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008, 627 s. ISBN 978-80-246-1500-4.

Top partneři

Generální partner
Pražského studentského summitu

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Univerzitní partner

Hlavní partner Modelu EU

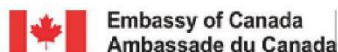
Partner jednání

Partner zahájení

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Mediální partner

Partner Chronicle

Za podpory

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky